

«Ղիսավորյալ» դասահականություն, եւ վերադարձը դեղի անցյալ աղահովված է

Համադասարանցիներ, միավորվե՛ք odnoklassniki.ru -ում եւ սկսե՛ք

- Արցունք զան, ո՞նց ես:
- Մար զան, ես որեքից հայտնվեցի: Այժմ եղ հանդիպում: 26 արի անց... Մեք ես ի՞նչ, համար քո, կզանգեմ:

Սա հասկանալի է մի նամակագրությունից, որ տեղի է ունեցել <http://www.odnoklassniki.ru> կայքէջում: Այստեղ ինտերնետի օգտագործող կարող են վերադառնալ անցյալ դպրոցական եւ ուսանողական տարիներ: <http://www.odnoklassniki.ru>-ն որոնման այնպիսի համակարգ է, որ աղահովված է այնպիսի հանդիպումը իր կրթական ընկերների հետ, եթե գտնվել է իր դպրոցի վերստակ զանցում եւ տեղադրվել իր մասին ինֆորմացիայով:

Վերադառնալ կայքէջի օգտագործող եւ հիշյալ նամակագրությունը նախաձեռնող Մարինե 1982 թվականին է ավարտել դպրոցը: Նա դասում է, որ ինն ու իր դասընկեր 26 արի անց ազատեց խոստովանել են միմյանց, որ ժամանակին անտարբեր չեն եղել իրար նկատմամբ, դարձապես «այն ժամանակվա մտերմությունը թույլ չէր ասիս» բացել փակագրերը: «Մեր դասարանի 22 աշակերտներից 6-7 հոգի կա այս այսօր: Մեզ Կանադայում ուղևորվեցին, մյուսը՝ Ռուսաստանում... Այս հնարավորությունը դրական տարած է ներթափանցում, ընկնում են հիշողությունների գիրքը»: Ի տարբերություն դպրոցական տարիների, հիմա Մարինե գիրակ է, դա համար էլ իր նկարը չի դնի այդ կայքէջում: «Են ժամանակ զան սիրուն էի, հիմա կոնկրետ ունեմ»:

26-ամյա Մարինե ասացին անգամ կայքէջ այցելեց նեսանրությունից: Ի՞նչ: «Փորձում եմ կրթական ընկերներին ու ծանոթներին գտնել: Սայրը մի անհավատարմություն ունի

Երեւանի թիվ 155 դպրոցի 1990 թ. X դասարանի շրջանակաբաններ

զան են «անկախներ», որ փորձում են այստեղ նոր ծանոթություններ փնտրել, մինչդեռ սա ծանոթությունների կայքէջ է: Ցավալի է, որ ինչ-որ մեկ ինտերնետում այնպես էլ այս սայրում կան հոգեվան շեղումները մարդիկ, որոնց ուղղակի լուրջ է անցնել կամ «բոլոր» դնել:

42-ամյա Արմեն անկախներն խոստովանում է, որ կայքէջ օգտագործող մեկը մյուսի հետեւից գտնելու իր առաջին, երկրորդ, երրորդ տերերի եւ անգամ ուսանողական մեծերու հուն: Կայքէջի օգտագործող 18 միլիոն մարդկանցից այս մեկն էլ ինն կարող է վերականգնել եւ «ստայմ» միայն նամակագրական կապերի մեջ է: «Ենդիսաները հակասական

են լինում, հաճելի դառնում են զան», ասում է Արմենը, որը կայքէջը ունակվում է ուղիս «ղիսավորյալ» դասահականություն:

«Այս կայքէջի շնորհիվ զան այն տղային, որ դպրոցում սիրահարված էր ինն: Սուր ու տարօրինակ զգացողություններ ապրեցի, ժամանակը հետ գնաց, «օվկիանոսից այն կողմ» տարածությունը վերացավ, ու մեմ մեզ զգացի՞մ 8-րդ դասարանում՝ նույն երեխաներ, նույն զգացողություններն ու աղբյուրներ, նույն կայքէջի միջոցով մեր հարցերին է դասասխատում Գամսիկը: Ես ԱՄՆ-ում եմ աղբյուր, եւ այս կայքէջը ուղղակի լավ ցույց ու անակնկալ է ինն համար: Բացի այդ, ա-

րդեն բարեկամներին եւ «չկրթա» ընկերակիցներին հետ այս կայքէջով եմ նամակագրություն դառնում: Նրանք իրենց ու ընտանիքի նկարներ են տեղադրում, սիրունակ վեպի իրական է թվում»:

www.odnoklassniki.ru-ն առաջարկում է ոչ միայն դպրոցական եւ ուսանողական տարիների ընկերների որոնման համակարգ, այլեւ տարբեր նախասիրությունների տարբեր մարդկանց հավաքում: Տարբեր թեմատիկ հանրայնություն՝ ըստ քննարկվածի, ազգայնորեն, գաղափարախոսության, զուգահեռ նախասիրության եւ այլն:

Վալերի Մարկարյանը դեռ չի որոնել իր համադասարանցիներին այս

համակարգով: Նա մտադրված է ոչ այնքան «կրթա» զգացումով, որ սուրում է ինտերնետում «անարգված» մտադրաստա հայերենը: Համակարգային մասնագետը կարծում է, որ Կանի դեռ ինտերնետում նրան միացված համակարգից հայերենագրված չեն, վերադառնալու դեպքում էլ լինի յուրահանցյալ հայի համար այդպիսի ստորագրից վիճակում տեսնել հայերենը: «Այսօր 1000 այցելուից 10 էլ հայերենով չեն «վիզիտ», դառնում է Վ. Մարկարյանը:

Մինչ համադասարանցիները որոնում-գտնում եւ հրավում են իրենց «զաններով» իրենց մանկության ու դասանկարական փոքր տարիների վկանեով, իսկ համակարգային մասնագետները մտածում են, թե որեքից զուրմար գտնել ինտերնետում հայերենագրվելու համար: Մի խումբ համախոհներ երեսնում արդեն բացել են «Համադասարանցիներ» ակումբը, որն ամենայն հավանականությամբ շահույթով է աշխատելու՝ իրենց մանկության ընկերներին ու հարազատ միջավայր փնտրող մարդկանց գրայնի հավաքում: Այստեղ են ասել՝ հալալ է: Ը՛ որ եւ ճշմարտություն է ազնիվ, եւ կատարումը (հուսամ) հաջողված: Մանե Մամյանն այդ ակումբի հիմնադիրներից է: «Մեր նորարար ակումբն առաջին իսկ օրն ունեցավ մոտավորապես 30 այցելու: Ընթ որ համար են համադասարանցիներ եղել, կիմանում մոտ մեկ ամսից, երբ այցելուները հարցաթերթիկ կրթացնեն ու այստեղ կզան իրենց մանկության եւ ուսանողական տարիների ընկերների հետ կապերն անաղմոկելու», ասում է Մանե:

ՍՈՒՄՈՒՆԱՍ ՄԱՐԿԱՐԿՅԱՆ

Մամվել Ղարիբյան. գուցե Երեւանում ասվածային լեզո՞ւ ստեղծենք

Ես ծնողով Ախալցխայից եմ, դասում է Մամվելը: Երբ սովորում էի Ռուսոսկի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում, համայն էի հայտնվում անհամար վիճակում քերի հայերենին համար: Դեբախված անգամ կարծեցի, երբ որս ընկերներիցս մեկը հայերենի մի գիր գուցե սկզբն է հարցեց, թե ինչի մասին է: Դասագիր մարեցի եւ սկսեցի ինտերույն գրադրել մայրենի լեզվի յուրացմամբ: Եվ հանի որ ես հոգեւոր մարդ եմ, սկսեցի միաժամանակ ուսանողները մեր կրթի դասնությունը, հետո հույսովեցի արեւելյան փիլիսոփայությանը, հոգեբանությանը, յուրաքանչյուր: Մամվել անտախտիկորեն տեսողության խնդիրներ ունեցա, բայց վիսահասությունից հետո քրեակներն ինն մի հանի անսով արգելեցին կարդալ: Բայց ինչպե՞ս ինտերույններ հանձնեն առանց դասագրերի, առանց կոնսուլտացիաների: Փաստորեն հայտնվել էի մի իրավիճակում, երբ կարող էի ինֆորմացիա ստանալ սույն յուրաքանչյուր, հենց լեզվի հիշողությանս վրա: Եվ այս խորին դասագրի ստեղծել ինն մասնակցորեն ուսանողական ծրագրերի յուրացման այնպիսի մի եղանակի մասին, որը թույլ տար լուրջ գրեց ընթացիկ ինտերույն՝ հանձնել կոնսուլտացիաները:

- Այսինքն, այն ժամանակ չէի դասարանական դասում «գուրու»:

- Ոչ, իհարկե, ամեն ինչ կամխորհույցն որոնումների ընթացում: Ամենահավաստի ուղին դասարանը հենվելն էր, իսկ այդ նույն քննության լավագույն արդարից մասնակցներն էին: Ինչին են նրանք լավագույն մասնակցներ բաները: Ուղիներն, նրանց մեջ խոսելու քաղաքական է տեղի, զգացումների միջով: Յուրահանցյալ իր, յուրահանցյալ նորություն նրանք հի-

Հավանաբար զինքնի գրի թուր անկողները անսովոր են եւ նույնիսկ լեզուիկ: Անկայծ դառն առավել տղայնորի են, երբ վերաբերում են ինտերնետում ուղիս: Սուվկացի մեր հայերենակցի Մամվել Ղարիբյանը կրկնակի անկողներ է բառերի մատակարարում գտնել: Եվ ի՞նչ կա այստեղ ինտերույն, կասե՛մ կասկածամիտները, քննությունը նրան հիանալի հիշողություն է դարձրել: Բայց բանն էլ հենց այն է, որ, ինչպես Մամվելն է խոստովանում, սովորական կյանքում ինն սովորական մարդ է սովորական հիշողությամբ: Դարձապես մա երկարամյա բաներով ստեղծել է ինֆորմացիայի արդյունավետ յուրացման ու մատակարարում ունակությունների զարգացման սեփական տեխնոլոգիա: Այդ մեթոդիկան ինն զինքնուրույն, կրթի, միջակայի, ֆիզիկական աշխատանքի եզակի սիմբոլ է:

ուն են ուղիս իրենց երեսակայության ներքին աշխարհի մի կտոր: Այդ դիտարկումների հիման վրա էլ ես սկսեցի հիշողության զարգացման իմ մեթոդիկայի մշակումը:

- Անգլերենի եւ հայերենի մեր դասագրերը ի՞նչ են ուղիս նկարներով, դասերներով, հուշումներով:

- Ամենագլխավորն այն է, որ զուգորդումները, հասկապես երբ դառն վարձակ են, ընդունակ լինեն ներգրեցելու զգացմունքի վրա, իսկ զգացմունքները նրանք են հիշելու գործընթացին: Ես մարդկանց մեջ զարգացնում եմ ուսուցողական կենտրոնացնելու ունակություն, ապահովում եմ մասնավոր գործունեության ֆիզիոլոգիական, հոգեբանական ու ֆիզիկական թիվումը:

- Դու անմիջապես Կանի՞ քաղ կարող ես հիշել:

- Երկու հազարից ավելի: Ես առաջին անգամ զինքնի գրի թուրային դառնալ, երբ միանգամից հիշեցի զան ամենատարբեր լեզուներից քարգանկված հազար բառ, թույլ տալով ընդամենը հաստատել վրա: Մյուս անգամ 1200 տարբեր բառ վերահասարկեցի այն նույն հաջողակամությամբ, որով դառն կարողացել էին թե՛նալը կազմեց 32 բառ:

- Բայց չէ՞ որ կան մարդիկ, որոնք ընկալունակ չեն լեզուների նկատմամբ:

- Դա ոչ մի նախադրություն չունի: Չի ստացվում միայն, եթե չեն ուզում զբաղվել դասով (ասեմ, երբ մտղներ երեխաներին դասարանում են համարել դասարանումներին): Բոլոր մնացած դեպքերում դրական աղբյուրն ապահովված է: Սկզբում ես ունկնդիրների ուղիս են ներարկում բառեր, իսկ երբ քառասուսուս ապահովված է, ներակամությունը հետ է յուրացվում: Ես երեսակում եմ, որ իմ դասընթացներին համախոհներ դասարանի կիսեմ ավելի քան երեք հազար բառ:

- Ինչպե՞ս է տեսնում նկարագրված դասընթացը:

- Տասնութ ժամ:

- Ձեր մեթոդը ուրիշները կիրառում են:

- Ոչ, իմ մեթոդի տեխնոլոգիական կողմը կազմում է ուսուցման 20 րոպե, մնացածը իմ խաղի մի արդյունք է, ես քաղաքում եմ մարդու ներաշխարհի եւ ներգործում նա վրա: Դա անհասկանալի ուսուցիչ է, այդ դասարանով էլ ես աշակերտներ չունեմ:

- Ինչը՞ դրոջ մեզ հրահանակելու հայոց լեզվի դասագիր:

- Ես աղբյուր եմ Սուվկայում եւ գալով ողի-

թի նսեմ, որ մուսկվայի զան հայեր, հակապես այստեղ ընկաները, կամ վառ գիտեմ, կամ էլ առհասարակ չգիտեմ իրենց մայրենի լեզուն: Ես ի տես ուզում էի օգտակար լինել նրանց: Հասույ մեկնեցի երեսն իմ մեթոդիկայով դասագիր ստեղծելու նպատակով եւ երեսնի լեզուն համադասարանի հայոց լեզվի անմիջական մասնագետների հետ հանգամանորեն մտադրեցի այդ հարցը: Ի վերջո հայտնի լեզվաբան, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Ռուբեն Սահապետյանի հետ համատեղ հրատարակեցի դասագիրը:

- Ես լսել եմ Հայաստանում «բարելոցյան» ռուս անցնակները մեր ֆանաստիկ գաղափարի մասին:

- «Շուն» չափից դուրս աղիական հասկացություն է: Ընդլ կամի փոր-ինչ երեսակալել: Հայերս թիքիական տղայնորի են, եւ գտնում են, որ Լոյի տղայնոր «դասարան» չնսեց «Անարատ (տան վրա» (մոտում է), եւ որ «Այն ժամանակ ողը երկրորդ մեկ լեզուով, մեկ բարբառով էր խոսում»: Ահա եւ դասարանագրեր «Հազարան» մարդկանց, որոնք հրավիրվել են մարդիկ աշխարհի թուր անկողներին եւ տարբեր լեզուների բառերի խաղաղակ մեկ միջոցով փորձում են ստեղծել համատեղ աշխարհի լեզու: Այսինքն, առաջարկում եմ իրականացնել մի տարբեր, որը մասնագրված է թուր մանուկներով:

- Հիրավի ֆանաստիկ է: Եվ ինչն է այդ լեզուն կարբերիկ էտերանոցից:

- Ետերանոցն ստեղծել են մարդիկ, իսկ սա ասվածային ծագում կունենա...

Տարբերություն վառելիք ՌՈՒՄՈՒՆԱՍ ՄԱՐԿԱՐԿՅԱՆԵ ԵՒ ՄՈՒՆԱՍ ՄԱՐԿԱՐԿՅԱՆԵ

Փառասոնային ամառ

«Տարոն» քրոնիկ մեդալակիր

Ավստրիայի Գրանց Բալայի համալսարանի Գրանց Բալայի 5-րդ օլիմպիադայի կիսաեզրակալի ռակն դիմումն ու եզրակալի թրոնը մեղադրված է եղծածի «Տարոն» մանկապատանեկան զուսանակյան երգախումբը, որ հանդես է եկել ֆոլկ անվանակարգում: Անվանակարգը եղել են 28-ը, մասնակիցները՝ 400-ից ավելի, ժամանակ 87 երկրներից:

Պիտայում, որի մասնակիցները 83 երկրների 18 հազար երգիչներ են եղել, 4 Տարի առաջ արժանացել է քրոնիկ մեդալի: Համերգներով «Տարոն» հանդես է եկել Իտալիայում, Իսպանիայում, Սիբիրում և Գայասանի Տարբեր մարզերում: Այս Տարի հուլիսի 9-19 կայացած օլիմպիադայում ամենաշուրջակա երգախումբը հենց «Տարոն» է եղել, բայց կարողացել է առանձնանալ:

Համերգային անոնս

«Առնո Բարաջանյան» երգի միջազգային առաջին փառասոնին ընդառաջ է գնում կազմակերպիչները՝ ՀՀ Մշակույթի նախարարությունը, «Առնո Բարաջանյանի հիշատակ» միջազգային հիմնադրամը, «Օվազիա» ոլորտային կենտրոնը՝ օգոստոսի 9-ին Օադեսի Թատրոնում բացօթյա համերգով: Լինելու է կենդանի հնչողություն, հայկական նախադասյան լավագույն երգերի կատարումներ և առանց աստղաբույլի, բայց միայն սեփական ուժերով: «Ի վերջո կարելի է ունենալ ժամանակակից երգի փառասոն, որի մականն իրոք կա Տարածաբանում: Մա փառասոնի համերգային անոնսը կարելի է համարել, իսկ բուն փառասոնը կմեկնարկի երկր Տարի ամառը ու թե հաջողվեմ, կդառնեմ ամենամյա և Տարբեր երկրների երգիչ-երգչուհիների մասնակցությամբ՝ համադասարան փառասոնի միջազգային կոչման», տեղեկացրեց փառասոնի գեղղել Արմեն Մանուկյանը:

«Առնո Բարաջանյան» երգի միջազգային փառասոնի նպատակը

մի շարք արժանավոր հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործությունների մասնակցությունն է, մշակութային հանրի վրա Տարբեր երկրների միջոց բարեկամություն ամառողները, հայաստանյան մշակութային գործընթացների արդյունավետացումը և համագործակցությունը միջազգային փառասոնների հետ:

Օադեսի 10-ից Օադեսի Թատրոնում մեդալակիր փառասոն

Օգոստոսի 10-ից Օադեսի Թատրոնում մեդալակիր փառասոններ են թափափուրելու: Նրանք հանդես են գալու հանգստավայրի հրապարակներում ու փողոցներում՝ ոչ թե հանդիսատեսին թատրոն բերելու, այլ թատրոնը հանդիսատեսին մոտ բանելու սկզբունքով: Շուրջ մեկ շաբաթ տեղի փառասոնի Տարբեր երկրների բազմաթիվ թատրոններ են մասնակցելու: Կազմակերպիչները կայացրեցին «Օվազիա» ոլորտային կենտրոնը՝ օգոստոսի 9-ին Օադեսի Թատրոնում բացօթյա համերգով: Լինելու է կենդանի հնչողություն, հայկական նախադասյան լավագույն երգերի կատարումներ և առանց աստղաբույլի, բայց միայն սեփական ուժերով: «Ի վերջո կարելի է ունենալ ժամանակակից երգի փառասոն, որի մականն իրոք կա Տարածաբանում: Մա փառասոնի համերգային անոնսը կարելի է համարել, իսկ բուն փառասոնը կմեկնարկի երկր Տարի ամառը ու թե հաջողվեմ, կդառնեմ ամենամյա և Տարբեր երկրների երգիչ-երգչուհիների մասնակցությամբ՝ համադասարան փառասոնի միջազգային կոչման», տեղեկացրեց փառասոնի գեղղել Արմեն Մանուկյանը:

«Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» եւ մի փուլ

Այս Տարի «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» համապատասխան մշակութային փառասոնը բերողն է և կազմակերպիչն արդեն դասեր է առնում Մախաբի երկրային ու միջոցներ ձեռնարկել ընթացիկն առավել արդյունավետ դառննելու: Ինճագործն ու ոլորտային կենտրոնը կազմակերպել են, նախադաս կազմակերպիչները Տարբեր երկրների համերգային Տարբեր ուղարկված տեսաձայնագրությունների հիմունքով: Միջոցառումների մեծ մասը կանցկացվի մայրաքաղաքի շրջանում: Օրական երեք ուղղությամբ համալսարանը կմեկնեն մարզերում և Արցախում համերգներով հանդես գալու: Փառասոնի հերթական փուլը, որ կմեկնարկի օգոստոսի 17-ին ու կսկսվի մինչև 23-ը, Ներկայացնելու է Մախաբի միջազգային, երգչուհիների, թատրոնային

«Տարոն» Գրանցում

կան, կատարողական ու կերպարվեստի ոլորտները: Մասնակիցները սկսելու են հայրենակիցներն են, որ հայեր են ներկայացրել 39 երկրից, արդեն հաստատվել է 16-ը: «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» փառասոնից ոլորտային բարձր մակարդակ ակնկալելով վաղ է և այնուամենայնիվ լիցի է ընդունել այս փառասոնի կարևորությունը, իսկ որ այն էլ ժամանակակից է,

և որ հնարավորություն է օտար երկրներում ստեղծագործող մեր հայրենակիցների համար առնչվել հայկականին ու սնունդով հենց հայրենիում», կարծիք հայտնեց գեղղել Արմեն Մանուկյանը, հավելելով, որ փառասոնը Տարբեր Տարի առավել հետաքրքիր է դառնում և այս Տարի Տարբեր դասական երաժշտության կատարողների հայերը:

Ն.Ն.Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ժյուրի՝ բազմազգ և 7 մասնագիտից կազմված: Նրանք 8 դասակարգի Տարոնների կատարումն առանձնացրել են, ինչը երգչախմբի գեղղել Արմեն Մանուկյանի գնահատմամբ, ձեռնարկում է, որը 1997-ից գործող երգչախմբի համար ոչ առաջինն է, ոչ էլ վերջինը: Հանդիսատեսի գնահատականն էլ տրվել է Գրանցի հրապարակում «Տարոնի» համերգի ընթացում:

Ի դեպ երգչախումբը նույն օլիմպիադայում

Ոչ թե լացակումած սրամադրություն, այլ պատմական փաստ

«1915-1918 թթ. ընթացում հայության նկատմամբ իրականացված երիտթուրքերի հաղափարականությունը ուսկանում է որոշուց ցեղասպանություն, ևս որ այն նպատակ ուներ անբողոքությամբ բնաջնջել հայ ժողովրդին»:

Թավ Զատաստեպեղով գրված այլ կարևոր փաստեր են, հիմնական դասակարգի իրողություններ, Ձեռնարկի, Կարոնյանի, Ռ. Սեփակի, Կոմիտասի, Փ. Թեղեմեզյանի և մի քանի այլ նկարներ: Մա 7-րդ (այսօր կոչված թուրքալիզմով՝ 8-րդ) դասարանի «Հայոց դասարան» դասագրքի՝ Հայոց ցեղասպանությունը ներկայացնող բաժինն է: Իսկ ինչ է աշխարհաբանում Հայոց մեծ եղեռնի մասին դասագրքային մեկ թեման հայ ազգային, ինչպես են գնահատում ուսումնական նյութը մասնագետներն ու հենց իրենք՝ ազգայինները, ի վերջո, արդյոք բավարարում է դասագրքում եղածն այսօրվա ազգայինը, թե՛ նա ավելին իմանալու կարի ունի:

ՀՀ ՊԱՄ դասարանի ինստիտուտի գիտաբանուհի Կարեն Նաչաթյանը կարծում է, որ դասարանի դասագրքի համադասարանական հասկանում չի խոսվում կամ ինչ է խոսվում այնպիսի կարևոր հանգամանակների մասին, ինչպիսիք են, օրինակ, ցեղասպանության դասարանները կամ ինճատեսական մարտերը, որոնք ինճիսի խորհրդային թեմաներ են՝ արժանի համակողմանի լուսաբանման. «Այսօր ավելի Տարբեր է

խոսել ցեղասպանության հետեւանների վերացման դասարանական հիմքերի մասին, այսինքն՝ ազգային ներկայացնել, թե ինչ խնդիրներ կարող են առաջանալ ցեղասպանության ճանաչման գործընթացում, և ինչ դասարանություններ լիցի է սահմանել ցեղասպանությանը»:

«Ասում է Նաչաթյանը: Գրողական դասագրքում Հայոց ցեղասպանության թեմայի մեջ շեշտադրվում է հիմնականում Մեծ եղեռնը: Արդյունում անտեղյակ ազգային կարծում է, թե ցեղասպանությունը եղել է միայն 1915-ին, այն էլ՝ միայն ապրիլի 24-ին: Այս առումով կարևոր են թեմայի շարունակականությունը, որոնք լիցի ազգային ներկայացնել, որ ցեղասպանությունը սահմանակարգեր են արդյունում է:

Այնուամենայնիվ, Նաչաթյանը գտնում է, որ չլիցի է անընդմեջ նվազի հարցի միայն մի կողմի մասին: Ազգային ազգային ոգին վաղուցից համար դասարանի դասարաններին ուսուցիչը լիցի է խոսի նաեւ ինճատեսական մարտերի, ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացի և այլոց արդարացի դասարանագրքային մասին. «Մեծ, ի վերջո, երկիր են կորցրել, այսօր սա է կարևորը: Մեծ եղեռնի մասին կիսազեղարկված սակայն, լացակումած սրամադրությունները մեզ միայն վնասելու են»:

Նաչաթյանը և նկատում, որ դասագրքի թեմա հղանքի, սակայն անդրադառնում է նաեւ ցեղասպանության ճանաչման գործընթացին:

ՇԳՀ Հայոց դասարանի ամբիոնի դասախոս Գուրգեն Գրիգորյանի համար թեմա առիթ է գանգաձելու դրոցականների գիտելիքի առիտարակ: Ինչ վերաբերում է դասարանի դասագրքի համադասարանական հասկանքին, նա գտնում է, որ դասագրքում, իհարկե, բավականին նյութ կա (զոնի 7-րդ դասարանի համար):

«Բայց կարծում են, որ դասագրքի մի հանրի էջը միայն ազգային Հայոց ցեղասպանության խնդիրը ներկայացնելու համար Տարբեր է»:

«Սա արդյունակ խնդիր է և անընդհատ ազգայինը է դասարանը»:

Պատմաբանը կարծում է, որ եթե խորհրդային իրականության դասարաններում երիտասարդության հույզերը փորձում էին ամեն կերպ զուլել, երիտասարդությունը էլ զարգափարտյա ավելի էր ակնկալանում այդ արգելներին, ապա այժմ վիճակը փոխ-ինչ փոխվել է. երիտասարդությունը Տարբեր Տարբեր Տարբեր լիցի է սակայն երիտասարդության ուժերը թերագնահատելուց: «Ինճ համար, օրինակ, հետաքրքիր է վերջին Տարբերների կազմակերպող ջանքերը, սա արդեն նոր երևույթ է»:

Հ. Գրիգորյանը ևս այն կարծիքն է, որ վարդից անցել է լացակումած

որել բան դասարանի ժամանակը: Խրախուսելի չէ, երբ, օրինակ, դրոցականները երիտասարդ երեխաներն են, թե ինչպես են դասարանի մոտեցումը, ոչնչացրել հայերին: Մա, ըստ նրա, արտասովոր երևույթ է, ևս, որ, մի քանի, Հայոց մեծ եղեռնը ողբերգություն է, սակայն այն չլիցի է այսօրվա հայ դասարանի մեջ թերաբեմության, ճնշվածության զգացումն առաջացնել, չլիցի է զոհի հոգեբանությունը ճնշվողի աճող սերնդի երգում: Թեմա այսօր լիցի ազգայինը չի խոսվում դասարանի հակադարձ ոլորտները, թե ի՞նչ հայերն են ցեղասպան ազգը:

«Իսկ ինչու չի լիցի վերծիմարությունից դրված մեր դասարանի հայը, երբ Անդրանիկի, Սեփակի, Գրիգորի, Սեփակի, Սուրբ Գևորգի, Սուրբ Գևորգի, Սուրբ Գևորգի գլխավորած կամավորական զորակազմերը Արմենյան Հայաստանի գրավված տարածքներում ոչնչացրին 200-300 հազար թուրք և իսրայելացիները, վարմունք, որը կարող է հասուկ լիցի միայն մի ողբ գերդասարան կորցրած հայի»:

Նույն ժամանակահատվածում էլ, որ մասնագիտությամբ դասարան է,

կարծում է, որ այսօրվա ազգայինը լիցի Տարբեր ազգայինը չէ թեմային. նրան անելու Տարբեր կա:

Նա դրոցում անցնում է դասագրքային ճանաչություններ, իսկ միջազգային այսպիսից քոլորտին այլ բաներ է լիցի: Թուրք դասարաններն ու հաղափարական գործիչները դասարանի փաստերին հակադարձ հայտարարություններ են հնչեցնում. ինչպես կողմնորոշված ազգային այս դեպքում: Խնդիրն արդեն ընտանիքին ու դրոցինն է: «Եթե արդեթեմային մի սեփակի արժանագրություն է գտնում Ռուսաստանի վերաբերյալ և ի լուր աշխարհի հայտարարում, որ այդ հնազանդ երկրամասն իրենք է, իսկ մեր դասարանները լիցի են, սա արդեն խնդիր է»:

Իսկ ինչ է կարծում ինճը՝ դրոցականը: Ըստ 8-րդ դասարանի Արփիների՝ Հայոց դասարանի դասագրքում շեշտ լիցի է ղեկ դասարանի ցեղասպանության թեման տեղի նաեւ դասարանից ու դասարանից այն կողմ, անճից ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտում, սակայն խոսակալում է, որ Հայոց դասարանի դասարաններին իրենք բավարարում են միայն չոր դասարանի փաստեր սովորելով:

ԳԻՆԵՎԻ ՄԱՐԿՍՅԱՆ, ՇԳՀ մասնախոսի կարգի Գրիգորյանի անույնի կուրսի ուսանող

